

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Sžfk/84/2019
Identifikačné číslo spisu: 1015201100
Dátum vydania rozhodnutia: 27.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1015201100.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu (spravodajca) a sudkýň JUDr. Petry Príbelskej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci sťažovateľa (pôvodne žalobcu): eustream, a.s., Votrubova 11/A, Bratislava, IČO: 35 910 712, proti žalovanému: Úrad pre vybrané hospodárske subjekty (predtým Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty), Radlinského 37, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti oznámenia žalovaného č. 9900399/5/5466031/2014/Ral zo dňa 18. decembra 2014, konajúc o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/149/2015-102 zo dňa 22. mája 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť sťažovateľa (pôvodne žalobcu) proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/149/2015-102 zo dňa 22. mája 2019 z a m i e t a.

Účastníkom konania právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok („SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia oznámenia žalovaného č. 9900399/5/5466031/2014/Ral zo dňa 18.12.2014 („napadnuté oznámenie“), ktorým bola zamietnutá žiadosť žalobcu o vrátenie zaplateného nedoplatku zo zúčtovania odvodov za odvodové obdobia patriace do účtovného obdobia od 01.01.2013 do 31.12.2013 vyrubeneho na základe rozhodnutia správca dane - Daňového úradu pre vybrané subjekty č. 9900399/5/4785973/2014/Ral zo dňa 30.10.20174, ktorého vykonateľnosť bola odložená uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S 235/2014-45 zo dňa 02.12.2014.

2. Správca dane vydal dňa 30.10.2014 vyrubovacie rozhodnutie, ktorým vykonal zúčtovanie osobitného odvodu žalobcovi z podnikania v regulovaných odvetviach podľa zákona č. 235/2012 Z. z. o osobitnom odvode z podnikania v regulovaných odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov za odvodové obdobie od 01.01.2013 do 31.12.2013. Žalobcovi ako daňovému subjektu vyrubil nedoplatok na odvode vo výške 74 785 087,66,- euro, pričom žalobca bol túto sumu povinný zaplatiť do 18.11.2014. Dňa 06.11.2014 žalobca podal na Krajskom súde v Bratislave proti

vyššie uvedenému rozhodnutiu žalobu o preskúmanie zákonnosti vyrubovacieho rozhodnutia vrátane postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Zároveň v žalobe žiadal, aby súd uznesením odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia. Dňa 02.12.2014 Krajský súd v Bratislave vydal uznesenie č. k. 2S 235/2014-45, ktorým odložil vykonateľnosť rozhodnutia, a to až do právoplatnosti meritórneho rozhodnutia súdu vo veci. Žalobca dlžnú sumu riadne uhradil pred odložením vykonateľnosti, v lehote určenej správcom, dňa 18.11.2014.

3. Následne žalobca žiadosťou zo dňa 03.12.2014 v zmysle § 79 ods. 2 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („daňový poriadok“) žiadal správcu dane o vrátenie zaplatenej sumy s tým, že zaplatením dlžnej sumy a následným odložením vykonateľnosti žalobou napadnutého rozhodnutia uznesením Krajského súdu v Bratislave o odklade vykonateľnosti mu vznikol preplatok na odvode vo výške dlžnej sumy, teda 74 785 087,66,- euro. Dňa 18.12.2014 vydal správca dane napadnuté oznámenie, v ktorom uviedol, že žalobcovi preplatok na odvode nevznikol napriek uzneseniu o odklade vykonateľnosti a žiadosti nevyhovel. Žalobca podal proti uvedenému odvolanie, pričom Finančné riaditeľstvo SR oznámením č. 1100/301/1/87240/2015/4985 zo dňa 25.02.2015 odvolanie vrátilo na vybavenie správcovi dane, ktorý následne vydal oznámenie č. 201903/2015 zo dňa 30.03.2015, v ktorom uviedol, že napadnuté oznámenie nemožno považovať za rozhodnutie, voči ktorému je prípustné odvolanie.

4. Krajský súd poukázal na špecifickú okolnosť prípadu, spočívajúcu v tom, že vyrubovacie rozhodnutie, ktorého vykonateľnosť bola odložená, bolo už v čase vydania uznesenia o odklade (č. k. 2S 235/2014-45 zo dňa 02.12.2014) vykonané (platobná povinnosť bola splnená), keďže žalobca dobrovoľne uhradil vyrubený nedoplatok na odvode dňa 18.11.2014.

5. Krajský súd konštatoval, že logickým výkladom dotknutých ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok („OSP“) upravujúcim režim prieskumu zákonnosti rozhodnutí alebo opatrení správnych orgánov nemožno dospieť k inému záveru, ako k takému, že rozhodnutie o odklade vykonateľnosti právoplatného a vykonateľného rozhodnutia nastanú ex nunc, teda momentom právoplatnosti (podľa relevantnej právnej úpravy doručením) uznesenia súdu. Ďalej uviedol, že primárnym predpokladom vydania rozhodnutia o odklade je relevantný dôvod (možná závažná ujma) avšak v súbehu s priamou hrozbou spočívajúcou v okamžitom výkone rozhodnutia napadnutého správnu žalobou, čo znamená, že odložiť vykonateľnosť možno len vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré dovtedy (do rozhodnutia súdu) nebolo vykonané, teda pokiaľ dotknutý účastník sám dobrovoľne príkaz daný výrokom rozhodnutia nesplnil.

6. Krajský súd neakceptoval tvrdenie žalobcu, že vydaním rozhodnutia o odklade odpadol právny dôvod na plnenie rozhodnutia. Krajský súd neakceptoval námietku, že žalovaný žiadosť žalobcu o vrátenie preplatku nevybavil rozhodnutím. Poukázal na § 63 ods. 1 daňového poriadku, podľa ktorého ukladať povinnosti alebo priznávať práva podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu možno len rozhodnutím, ktoré musí byť doručené podľa tohto zákona, ak tento zákon neustanovuje inak. Krajský súd uviedol, že z uvedeného vyplýva, že správca dane vydá rozhodnutie podľa daňového poriadku alebo relevantného osobitného predpisu len v prípadoch, kedy ukladá povinnosť alebo priznáva právo, pričom nevyhovenie žiadosti o vrátenie daňového preplatku nie je rozhodnutím, ktorým by daňový orgán ukladal povinnosť alebo priznal právo a preto nebolo jeho zákonnou povinnosťou rozhodnutie vydať a postačovalo len oznámenie ako reakcia na žalobcom podanú žiadosť. V nadväznosti na uvedené poukázal na § 79 ods. 2 daňového poriadku, ktoré v takomto prípade určuje, že správca dane rozhodnutie nevydáva.

7. Krajský súd neakceptoval ani námietku nepreskúmateľnosti napadnutého oznámenia a uviedol, že z jeho obsahu zrejme, na základe čoho dospel žalovaný k právnomu záveru o tom, prečo nie je možné žiadosti o vrátenie daňového preplatku vyhovieť. Z textu oznámenia, ktorý je zhodný s argumentmi žalovaného uvedenými vo vyjadrení k žalobe, z ktorého právne závery žalovaného k meritu veci podľa názoru súdu jednoznačne vyplývajú a preto nemožno konštatovať arbitrárnosť postupu žalovaného pri výkone jeho právomoci. Poukázal na to, že opatrenie musí vydať príslušný správny orgán, musí

vychádzať z dostatočne zisteného skutkového stavu a správny orgán k jeho vydaniu musí dospieť správnu aplikáciou právnych predpisov - čo je všeobecný a ústavný postulát na akýkoľvek postup správneho orgánu. Pre opatrenie však neplatí povinnosť rozčleniť ho na výrok (hoci je potrebné v ňom uviesť akej vedci sa týka), odôvodnenie (hoci je potrebné v ňom uviesť základné dôvody vydania opatrenia minimálne s odkazom na ustanovenie právneho predpisu, podľa ktorého bolo opatrenie vydané) a ani poučenie o možnosti proti rozhodnutiu podať opravný prostriedok.

8. Žalobca ako sťažovateľ zastúpený povereným zamestnancom s právnickým vzdelaním II. stupňa podal včas kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP a navrhol, aby kasačný súd zmenil napadnutý rozsudok krajského súdu tak, že zruší oznámenie žalovaného č. 201903/2015 z 30.03.2015, v spojení s oznámením Finančného riaditeľstva SR č. 1100301/1/87240/2015/4985 z 25.02.2015 spolu s napadnutým oznámením žalovaného a vec mu vráti na ďalšie konanie.

9. Sťažovateľ namietal, že závery správneho súdu by viedli k tomu, že sťažovateľ by svoje práva mohol chrániť jedine tým spôsobom, že by postupoval protiprávne (tzn. nesplnil by si svoju platobnú povinnosť až do rozhodnutia o odkladnom účinku). Ďalej namietal, že takýmto výkladom by sa stal inštitút odkladu vykonateľnosti nepotrebným a neefektívnym, keďže by efektívne nechránil dotknutý subjekt pred hrozbou bezprostrednej ujmy, pričom správny orgán je povinný rešpektovať obsah rozhodnutia o odklade vykonateľnosti a jeho obsah vykladať tak, aby zabezpečil ním sledovaný cieľ. Poukázal na to, že voči vyrubovaciemu rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok s odkladným účinkom a teda jedinou možnosťou ochrany bolo podanie žaloby na súd, čo sťažovateľ využil bezodkladne, už tretí deň po doručení vyrubovacieho rozhodnutia. Namietal, že musel dlžnú sumu uhradiť, pretože by sa vystavil riziku úrokov z omeškania. Poukázal na to, že Občiansky súdny poriadok neustanovoval lehotu pre rozhodnutie o odkladnom účinku. Spochybnil argumentáciu správcu dane založenú na uznesení Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 4/2014-22, pretože toto sa týkalo inej situácie a k rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžf/18/2010 uviedol, že tento je v jeho prospech. Poukázal na to, že v minulosti došlo k obdobnej situácii vo vzťahu k Protimonopolnému úradu SR, ktorý sťažovateľovi uložil pokutu a po priznaní odkladného účinku správnym súdom mu túto pokutu vrátil. Ďalej namietal obdobne ako v žalobe, že daňové orgány nepostupovali v súlade s daňovým poriadkom, keď o nevyhovení žiadosti a následne odvolaní nevydali riadne rozhodnutia.

10. Žalovaný sa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti stotožnil so závermi krajského súdu, uvedenými v napadnutom rozsudku, pridržiaval sa svojich predchádzajúcich tvrdení a uviedol, že v predmetom prípade bola odložená vykonateľnosť vyrubovacieho rozhodnutia, ktoré už v čase uznesenia o odklade vykonateľnosti bolo právoplatné a vykonateľné, avšak nemohlo byť vykonané, resp. byť predmetom výkonu rozhodnutia z dôvodu dobrovoľného zaplatenia nedoplatku zo zúčtovania odvodov regulovanou osobou. Ďalej uviedol, že zohľadňujúc uvedené, ako aj usmernenia Ministerstva financií SR a Finančného riaditeľstva SR, je toho názoru, že napriek uzneseniu o doklade vykonateľnosti regulovanej osobe preplatok nevznikol.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach dôvodov podanej kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky <. (§ 137 ods. 2 a 3 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná, a preto ju zamietol podľa § 461 SSP.

12. Podľa § 250c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, žaloba nemá odkladný účinok na vykonateľnosť rozhodnutia správneho orgánu, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje niečo iné. Na žiadosť účastníka môže predseda senátu uznesením vykonateľnosť rozhodnutia odložiť, ak by okamžitým výkonom napadnutého rozhodnutia hrozila závažná ujma. Ak predseda senátu nevyhovie žiadosti, upovedomí o tom účastníka.

13. Kasačný súd považuje za zásadnú otázku pre prejednávanú vec, posúdenie účinkov inštitútu odkladu vykonateľnosti podľa § 250c OSP a ich vplyv na existenciu právoplatného platobného titulu a na

možnosť dobrovoľného plnenia ešte pred vydaním uznesenia o priznaní odkladu vykonateľnosti.

14. Kasačný súd konštatuje, že pri riešení spornej otázky týkajúcej sa inštitútu odkladu vykonateľnosti je potrebné vychádzať z právnej úpravy, platnej a účinnej v čase vydania uznesenia o priznaní odkladu vykonateľnosti a teda posudzovať uvedené v intenciách § 250c OSP aj zo skutkového stavu, kedy napadnuté oznámenie bolo vydané.

15. Kasačný súd ďalej konštatuje, že inštitút odkladu vykonateľnosti podľa § 250c OSP nemožno z materiálneho hľadiska stotožňovať s inštitútom odkladného účinku správnej žaloby v zmysle platného a účinného § 184 a nasl. SSP. Ide o inštitúty, ktorých cieľ je rovnaký (predbežná ochrana práv dotknutého subjektu), avšak z normatívneho textu relevantných ustanovení upravujúcich tieto dva inštitúty je zrejmé, že ich účinky sú rozdielne.

16. Odklad vykonateľnosti podľa § 250c OSP bráni nútenému výkonu správneho rozhodnutia, a to s účinkami ex nunc. Odklad vykonateľnosti sa nedotýka právnych účinkov právoplatnosti správneho rozhodnutia. Správne rozhodnutie zostáva aj naďalej platným právnym titulom pre dobrovoľné plnenie povinnosti počas povoleného odkladu vykonateľnosti. Odklad vykonateľnosti suspenduje iba vymáhateľnosť rozhodnutia a tvorí procesnú prekážku pre exekučné konanie.

17. Aplikujúc vyššie uvedené a s poukazom na skutkové okolnosti spočívajúce v tom, že sťažovateľ dobrovoľne (nie exekučne) plnil povinnosť, ktorá mu bola uložená vo vyrubovacom rozhodnutí (t. j. uhradil nedoplatok) dňa 18.11.2014 a uznesenie o priznaní odkladu vykonateľnosti bolo vydané až dňa 02.12.2014, kasačný súd konštatuje, že sťažovateľovi nevzniklo právo na vrátenie dobrovoľne uhradeného nedoplatku uloženého vyrubovacím rozhodnutím.

18. Obiter dictum. Naproti tomu podľa právnej úpravy § 184 SSP sa odkladný účinok viaže k správnej žalobe. Podstatou odkladného účinku správnej žaloby je zabezpečenie takého stavu, pri ktorom preskúmané rozhodnutie správneho orgánu nevyvoláva právne účinky umožňujúce plnenie podľa tohto rozhodnutia. Inštitút odkladného účinku správnej žaloby má v zmysle §§ 184-186 SSP širšie právne účinky. Ide o „zmrazenie“ právnych následkov už existujúceho právoplatného rozhodnutia, pričom § 186 ods. 1 SSP výslovne vymedzuje právne následky rozhodnutia o odkladom účinku, medzi ktoré spadá aj pozastavenie účinkov rozhodnutia (alebo opatrenia) správneho orgánu. Pozastavenie účinkov rozhodnutia má teda za následok stav, keď právoplatné rozhodnutie nemôže plniť ani funkciu platobného titulu a nemôže byť podkladom ani na vydanie na naň nadväzujúcich rozhodnutí.

19. O trovách kasačného konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že sťažovateľovi nepriznal náhradu trov kasačného konania z dôvodu neúspechu v kasačnom konaní a žalovanému nárok na náhradu trov konania zo zákona nevyplýva.

20. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd SR v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.